

ZONDAG 44.

lezen: 1 Timotheüs 4

zingen:

Psalm 111:1

Psalm 108:1,2

Gezang 1:9

Alle psalmen werden in de oude berijming gezongen.

Geliefde gemeente van onze Here Jezus Christus!

Eén van de onmisbaarste gaven, die God aan de mens geschonken heeft, is de gave van het begéren! Een mens, die niet meer begeert, is dood! Maar gelukkig de patiënt, die tenminste nog om een dronk water vraagt. Zolang dàt begeren er is, is er hoop! En gerust wordt het hart van de moeder, wier lieve kindje weer drinken wil. Eén van de meest onmisbare gaven, die God aan de mens geschonken heeft, is dus de gave van het begeren. Mààr...! het is met die gave van het begeren net eender gesteld als met alle àndere gaven van de mens! Je kunt ze goed gebruiken, of slecht gebruiken. Men kan met z'n benen naar plaatsen van goddeloosheid lopen, maar men kan er ook mee op het pad der gehoorzaamheid lopen: er je werk mee doen, er je brood mee verdienen! Gods verbond met je bénen houden! Eigenlijk is het er mee als met gelóven zelf. Eén van de meest karakteristieke functies van de mens is zeker: geloven! Geloven, dàt maakt pas de mens tot méns, want de dieren geloven niet, maar íeder méns gelooft! Maar ook dat geloven is gericht óf op de HERE, de ene ware God, óf het is gericht op een afgod, een niet-god! Ons geloven is links gericht, of rechts! Al onze bewuste functies zijn links gericht, of rechts! Zo ook ons begeren.

Dàt een mens begeert zegt dus op zichzelf nog niets; heeft nog geen morele, geen ethische kleur. Net zo min als het feit dat een mens loopt, gelooft, enzovoort. Maar hóé een mens dat doet, waaróm, en waarhéén hij het richt, dàt zegt wat! Zo is het ook met het begeren. Er is een normaal en Gode welgevallig begeren, maar er is ook een àbnormaal en Gode ónwelgevallig begeren. Het gaat er maar om waartóé men al z'n vermogens gebruikt: z'n loopvermogen, z'n denkvermogen, z'n geloofsvermogen; ook z'n begeervermogen! Gód geeft die vermogens, maar wíj gebruiken ze! We gebruiken ze menselijk, niet dierlijk: ménselijk! En dat doen wíj dan; dat kàn een dier niet. Dat kàn een boom niet, maar dat kan een méns wel: z'n vermogens gebruiken nààr Gods wil, overeenkómstig Gods wil, of dwars tegen Gods wil ín. Dat geldt voor alle vermogens, dat geldt nu ook voor dàt, wat we noemen: "het begeren".

Dit is nog maar een eenvoudige waarheid, nietwaar? ons allen bekend. En wat is ze toch vaak uit het oog verloren! Een begrijpelijk feit, maar een betreurenswààrdig feit! Begrijpelijk, omdat ook 's mensen vermogen om te begeren vanaf de dag dat de zonde op aarde haar intocht deed, niet goed, maar slécht gebruikt is, mísbruikt is! Adam en Eva begéerden de verbóden vrucht; Genesis 3.

Daar is het functioneren van het begeren, dwars tegen Gods wil in, mee begonnen: in het begéren! En dat is toen bij hen, en bij hun nageslacht, dóórgegaan. En dit op allerlei manier: zondig begeren, afvallig begeren, Gode onwelgevallig begeren; ik behoef u daarvan geen voorbeelden te geven. Want dat wordt niet pas vandaag door u en door mij, nu pas achteraf, opgemerkt en veroordeeld, hoe het in de loop der tijden met het mensengeslacht is gegaan, maar dat is in iedere eeuw zelfs door de héídenen opgemerkt, en veroordeeld! Al had de heiden op den duur al meer een versleten Gods- en gebodskennis, al had hij daaraan veel verlies geleden, tóch heeft menige heiden goed gevoeld: "Dat gààt zo niet, dat gaat verkéérd!", want z'n geweten sprak. Zoals Paulus in Romeinen 2 zegt: "Hun nog overgebleven Gods- en gebodskennis, hun door traditie nog bewaarde kennis van God en het gebod stelde hem ertoe in staat, om de begeerten, van zichzelf en van z'n medemensen, te beoordelen en -eventueel- te véoordeelen; z'n tijd te kennen en te beoordelen. Dat laatste, dat véoordeelen, dat is menigmaal gedaan, ook in de heidenwereld! Nu wel niet door iedereen, want dat is onder ons ook zo: je hebt mensen die van voren niet weten dat ze van achteren leven, en andersom! Maar er zijn nóbele, scherpzínigge mensen geweest onder de heidenen, en die hebben de dingen beoordeeld. Dat zijn mensen geweest, die hebben het

gezien: dat onmatige van het menselijke begeren, dat opbruisende, dat onbeheerste. Die hebben daar de gevolgen van gezien. Het hoereren bijvoorbeeld, het houden van smulpartijen, en het aanleggen van drinkgelagen, en dat hebben ze diep, diep, díép afgekeurd! Dat hebben ze gadeslagen met aversie, met tegenzin!

Vandààr dat er ook heidenen zijn geweest, die er niet aan hebben willen meedoen. Hoe men dat verschijnsel ook noemen wil: "gemene gratie" zei Kuyper; "algemene genade", vertaalde men later; ik laat het daar. Maar men heeft er zich vaak van afgewend, met avérsie, tegenzin. En dat is een gelukkig verschijnsel! Ik geloof dat we daar geen debat over hoeven te houden, over "gemene gratie" of "algemene genade", maar dat is eenvoudig te zien als nog àltijd een vrucht, bij de heidenen, van de nog àltijd overgebleven rest van het Wóórd van God, het nadeinende Woord van God; de àltijd nog getraditioneerde kennis van God en Zijn gebod door de overlevering, in de geslachten.

Alleen... die slijtage, die verblinding -aan de andere kant- is er óók geweest! De verblinding der heidenen is óók op betreurenswaardige wijze gebleken. En zó is het gekomen, dat de mening heeft postgevat, dat men dat onmatige begeren, dat men die hang naar hoererij en brasserie en zwelgerij, maar tégen moest gaan door helemààl níét meer te begeren! En daarin zijn de Boeddhisten het meest consequent geweest.

Boeddhisten, ze zijn er vandaag nog! De Boeddhisten beschouwen het als de hoogste trap op de weg naar de volmaaktheid om te gaan zitten, volkómen stil te gaan zitten. U kent die Boeddhabeeldjes wel, met die gekruiste kleermakersbenen. Stille. Alleen je ademhaling goed regelen, en dan voorts alles bij je doden, zelfs ook je denken doden. En wie dàt bereikt heeft, die kan overgaan in het "Nirvana", in de zaligheid, die dan bestaat in het "niet-zijn".

Gemeente! Het is niet zonder opzet dat ik dat even noem, want de oude wijsheid van India en van Indo-China wordt vandaag wéér door het Westen, het voormalig-christelijke Westen gezocht. En je zult er nog wel méér van horen, jongeren! Jullie, en het komende geslacht! Dat Boeddhisme is vandaag tenminste weer ín! Ik zeg "weer", want het is zo'n grote stap niet eens geweest, de eeuwen door, van Rooms-Katholicisme naar Boeddhisme! De Boeddhisten hadden als eersten de monnikerij en de nonnerij, vóór het Rooms-Katholicisme ze kreeg. Nu, en als júllie nu, jonge mensen, daar straks mee in aanraking komen, dan hoop ik -dan mag je míj vergeten- maar dan hoop ik, dat jullie je de geschriften van de apostelen van onze Here Jezus Christus tenminste zult herinneren! Want die apostelen zijn tóón al, in hún dagen, met diezelfde geest in aanraking gekomen als die, welke vandaag almeer tijdgeest blijkt te zijn!

Laat ik het maar meteen zeggen: die zijn daar al tegenop gebotst! Want dààr is 't op uitgedraaid: op een bótsing! Eerst, éérst ging die Oosterse wijsheid -en die had voor een groot deel de Grieks-Romeinse wereld van de apostolische eeuw allang, allàng! veroverd!-; eerst scheen die filosofie (die filosofische ethiek, die moralisterij, die wijsgerige waardering van het menselijke handelen) uitnemend te passen bij het christendom. Immers, die onmatigheid van daareven werd ook door de christelijke predikers veroordeeld! Ook de apostelen traden op tegen hoererij, tegen brassen, tegen smulpartijen, enzovoort. Wàt scheen dat keurig bij elkaar te passen, aanvankelijk. Zó keurig, dat er van zulk soort mensen zelfs tot het christendom zijn overgegaan, leden van de christelijke gemeentetjes hier en daar geworden zijn. Tótdat... de geesten openbaar werden, doordat de waarheid van het spreekwoord bleek: "alle gelijk is nog geen eigen"! Door de christelijke prediking werd wel het zóndige begeren, het línkgerichte begeren afgekeurd, maar niet het begeren als zodàinig, als behorende tot Gods goede schone Schepping, als creatuur! Door de apostelen werd wel het hoereren afgekeurd, maar niet het huwelijk! Door de apostelen werd wel het brassen en het zwelgen afgekeurd, maar niet het eten en drinken!!

U ziet toch wel goed het verschil? Dat is nodig! Want misverstanden, gewóón mísverstanden! ontstaan door gebrek aan onderscheiding. Niet àlle mensen kunnen nu eenmaal scherp onderscheiden! 'k Heb gewiekste zakenmensen gekend, en ze waren dóm! Ze konden niet onderschéiden! Ik zeg:

misverstanden hebben al wat een ellénde teweeggebracht!

We hebben daareven 1 Timotheüs 4 gelezen. En we hebben daarin gezien hoe de apostel over die blijkbaar ernstige dwaalleer van zijn dagen geoordeeld heeft. We hebben daar in 1 Timotheüs 4 gezien dat de apostel ronduit schreef, dat iemand, die straks, als hij er weer kwam, als die dan ook het húwelijk verbieden zou, en het eten en drinken veroordelen zou, dat zo iemand dan een af-vàl-li-ge zou zijn! Afvallig van het geloof! Hè...? als 't gaat over trouwen, eten, en drinken?? Ja!! 't Stààt er toch?? Kijkt u maar na! 1 Timotheüs 4. De apostel heeft daarvoor trouwens nog wel méér scherpe woorden gebezigd. Zo heeft de apostel die geest van díé tijd -dezelfde van vandaag!- veroordeeld als een geest, die voortkwam uit onheilige ouwe-vrouwenpraat! Jaja!

Maar toen de apostel dood was, en toen het gevaar kwàm, waarvoor hij gewaarschuwd had; toen die geest dóórwerkte, waarvan h́j de eerste symptomen al had gesignaleerd, toen zijn helaas de christenen tóch nóg te weinig op hun "qui-vive" geweest! Ja! 'k Hoef alleen maar te wijzen op het kloosterideaal dat een goede eeuw later, ons, christenen, stórmenderhand heeft veroverd, en dat vandaag de christenheid nóg in z'n greep houdt, in z'n màchtsgreep! In een kwéllende en knéllende màchtsgreep! Want àlle indrukwekkend godsdienstig gedoe kan de waarheid niet verbloemen, dat het arme christenvolk in de macht is geraakt van een kwélduivel! Dàt doet de satan nu! In misverstanden z'n venijn spuiten, zoals vogels een uitwas van een boom uithollen, en daarin hun nest bouwen, en hun eieren leggen!

Zó is de christenheid door een kwélduivel geplaagd; door een duivel, waarvan zelfs de kerkhervorming de protestantse landen nog niet radikaal genóég verlost heeft, omdat ook bij óns nog iets nadeint van die heidense geringschatting van het gewone dagelijkse leven! Het dàgelijkse leven, alsof dat niet een goede, schone scheppingsgave was, die de HERE -ondanks de zonden, ónze zonden- nog aan Zijn mensenkinderen gelàten heeft! Moet u eens zien wat Paulus daarvan zegt! Bijvoorbeeld: alsof het leven van een christenvrouw en -moeder in haar huisgezin toch eigenlijk maar iets zó-zó zou zijn; iets gerings! Terwijl Paulus zegt: "Dàt is nu de weg ter zaligheid voor een vrouw! Dàt moet een meisje nu begeren! Trouwen, en kinderen krijgen, en die in de vreze des HEREN grootbrengen! Dàt is nu de weg ter zaligheid voor een vrouw!" U weet dat Paulus dat zegt. En wij geloven dat toch ook? Wie een moeder heeft gehad die de HERE vreesde, die weet het toch ook?; je kunt je toch nauwelijks iets rijkers, iets belangrijkers bedenken?!

En ik zou nog meer kunnen zeggen. Maar... díf is toch wel genoeg om te waarschuwen voor die afbrekende, die nihilistische geest, die, ook weer in ónze tijd, die júllie vooral, jonge mensen!, ertoe zou willen verleiden om maar tegen zoiets als wat Paulus daar noemt, néé! néé! néé!, nijdig néé! te laten horen! Christenen!, dàt is nou filosofie, en een sléchte! Dat is héídendom hoor! Het is pertinént ónbijbels!!

Misschien zal iemand zeggen: "Ja, maar heeft God dan Zélf niet in het tiende gebod gezegd: "Ge zult niet begeren"? Kijk! Daar heb je nu weer zoiets, zo'n mísverstand, zo'n nest! Zo zijn er nu ook lieden geweest, die met een enorm aplomb toepassing van de doodstraf gemeend hebben te kunnen bestrijden, door eenvoudig te verwijzen naar het zesde gebod: "Je mag niet doodslaan, dat heeft God Zélf gezegd!" Als je niet oppast, dan maakt dat indruk! Vooral bij eenvoudige zielen maakt dat dan indruk, bij onvaste mensen, "want het stààt er toch?" Jazeker, ja! Voor u, en voor mij, en laten we er maar goed naar luisteren, dat we niet mogen doodslaan, en dat we dus zelfs onze broer, en onze broedérs, en onze zusters, onze kennis, onze buur of burin niet mogen hàten, want dan bèn je al een doodslager! Mààr... weet u wat er óók in de Bijbel staat? Dat de overheid bepaalde mísdadigers, kwaaddoeners, wél moet doodslaan! Wél doodslaan!! 'k Heb de bewijzen gegeven, bij het vijfde gebod. Ik noem het maar als voorbeeld. Ach, laten we ons toch wachten voor simplisme! Ik zeg zo vaak tegen m'n catechisanten: "Jullie hoeven niet àlles te onthouden, als je maar léért te onderschéíden!"

Dit was maar een voorbeeld. Welnu, die tegenwerping, dat God dan toch maar Zelf heeft gezegd:

"Gij zult niet begeren!"; jazeke, dat staat er nu ook! Zeker, zeker, zeker! Maar... weet u wat een goede gereformeerde regel is? Een goed gereformeerd gebod? Dóórlezen meneer! dóórlezen! DOORLEZEN!! De boel in z'n verbànd lezen! Wàt... wàt moet u nu niet begeren? Of, zoals Mozes het rustig anders heeft geredigeerd dan God -want de Bijbel leert geen letterknechterij!-: wat mag u nu niet begeren? Waarop mag u nu uw zinnen niet zetten? Antwoord: niet: "op een vrouw"! Néé! maar "op de vrouw van een ànder!" (en natuurlijk ook op de man van een ander). En... op de bezittingen van een ànder: z'n huis, z'n akker, enzovoort.

Dus... begeer maar gerúst hoor! Wérken maar! voor uw brood, en om uw omstandigheden te verbeteren... gerúst! Wie niet meer begeert, is dóód, of bewusteloos of zoiets. Want het is nu eenmaal zó door God onze Schepper gesteld, dat het begeren eenvoudig inherent is aan het mens-zijn, net als geloven! Begeeren is van het mens-zijn niet te scheiden! Daarom zijn àl die quasi-vrome liederen, die het in de loop der tijden hebben bestaan om aan leuke flinke jonge jongens, en aan aardige lieve knappe meiden op een godsdienstige manier het húwelijk te ontzeggen, daarom zijn dat welbeschouwd geweest: móór-de-naars!! schéppingsschenders!! Afijn, u hebt het daareven van Paulus gehoord; 1 Timotheüs 4: "afvalligen van het geloof"! En nu moet die paus niet zo'n beste brief schrijven over de pil: hij is een afvällige van het geloof!, en íedere bisschop die hem steunt! En iedereen, die, waar dan ook, het celibaat tóch eigenlijk wel iets moois vindt! 1 Timotheüs 4: dàt is nou àfval van het gelóóf! Hoe kómt dat nu toch, dat ik dàt nou nooit eens in de krant lees?? In de verslagen waarop de heren journalisten ons trakteren, als het gaat over de gevoerde discussies en de debatten in onze tijd. Dénk erom, dat we een belangrijke tijd beleven met de opkomst van diezélfdé geest, als waarvoor de apostelen ons al gewaarschuwd hebben; díé hebben er al de eerste symptomen van bestreden!

Maar laat er nu uit mijn spreken van vanavond toch vooral geen misverstand groeien, hoor! Dít misverstand: alsof het begeren, waarover het gaat in het tiende gebod, uitsluitend betrekking hebben zou op zulke dingen als eten, drinken, trouwen, enzovoort!

Met het oog hierop moge ik dan besluiten door nog te wijzen op dít ene ding; een zéér opvallend feit. U weet -ik heb het in de loop van de laatste weken herhaaldelijk gezegd-, dat Mozes in het boek Deuteronomium commentaar geleverd heeft op íeder van de tien woorden. Over élk van de tien geboden heeft Mozes een knap bréde uitweiding gegeven. Op één na... behalve op het tiende gebod. Hoe zou dàt nu komen?

Ik denk, dat, wanneer wij dat aan Mozes zélf hadden kunnen vragen: "Mozes, waarom hebt u nu niet over het tiende gebod nader gesproken?", ik denk dat de man Gods dan geantwoord zou hebben: "Maar héb ik dat dan al niet voortdúrend gedaan? Heb ik dan niet bij elk van de voorafgaande négen geboden al gezegd, dat zelfs de mínste lust of gedachte tegen éinig gebod van God, één van die negen, in ons hart nimmer mag opkomen? Heb ik daarop niet gewezen bij het éérste gebod: "Israël, heb de HERE uw God lief met geheel uw hart, met geheel uw ziel, met geheel uw verstand, en met geheel uw kracht"? Heb ik daarop niet gewezen bij het twééde gebod: "Israël, je mag er zelfs niet aan dénken, God anders te dienen dan Hij je bevolen heeft, bijvoorbeeld door gebruikmaking van een beeld!""? Heb ik daarop niet gewezen bij het zésde gebod: "Israël, je mag zelfs je bróeder in je hart niet haten!""? En heeft Mozes daarop niet gewezen bij het víérde gebod; het gebod over de sabbat, weet u wel? Heeft hij er toen niet op gewezen, dat dat gebod door Israël moest worden vervuld door elkaar barmhartigheid te bewijzen? Niet zoals later de Farizeeën hebben gezegd, maar door elkaar op de rustdag rúst te gunnen, ook aan de knecht en het dienstmeisje? En door om de zeven jaar àlle schuld onder elkaar kwijt te schelden? Dàt is nu het vierde gebod vervullen: barm-hàr-tig-heid bewijzen! "Barmhartigheid", dat beoefen je toch met je hàrt?? 't Woord zelf zegt het al: "barm-hàrt-igheid"!

Dus we staan inderdaad voor het feit dat Mozes bij het tiende gebod niet apart heeft stilgestaan; kijk maar na in Deuteronomium. Maar... waaróm niet?? Hij vond het blijkbaar niet meer nodig! Hij hàd toch telkens en telkens al gesproken over 's mensen hart, hart, hàrt!, hàrt!! En dàarmee... nou, daar begéren we mee! Waarmee? Wel, met je hàrt! Met dat binnenste, hier; dat is linksgericht, of rechtsgericht; dat is

ten kwade gericht, of ten goede, ten goede of ten kwade. Maar het g`at altijd... om dat h`art!

Och, en toen kwam de Here Jezus, en Die heeft nooit zoveel splinternieuws gezegd. Heeft de Here Jezus niet steeds gesproken in de lijn van Mozes? Maar die lijn moest toen weer worden opgehaald; die was helemaal onder water geraakt! Maar de Here Jezus haalde die lijn op, door bijvoorbeeld te zeggen: "Overspel... dat pleeg je al in je h`art!" En de Heiland zei ook: "Wat de mond ingaat..." -eten en drinken, u weet wel, naar aanleiding van die nare spijswetten- "...d`at verontreinigt de mens niet, maar wat je mond `utgaat! Want wat de mond `utgaat, dat komt uit het h`art! En d`at maakt de mens onrein! Want uit het h`art komen voort: boze overleggingen, moord, echtbreuk, hoererij, diefstal, leugenachtige getuigenissen, Godslasteringen...". U herinnert zich die woorden van de Here Jezus wel. Altijd maar weer dat hart, dat h`art!

En zied`ar... wat ons tenslotte overblijft, is: almaar begeren: "Here, reinigt u toch mijn hart, door een gestadig vast geloof in uw lieve Zoon, van Wie U ons hebt beloofd dat Zijn bloed ons reinigt, maar ook Zijn Geest ons heiligt van `alle zonden".

Zo besluiten we de prediking over de tien woorden. Met w`elke conclusie zullen we dat doen? Met deze conclusie: met de bede, met die oude, maar ook nieuwe bede:

"Schep mij een r`ein hart, o God! en vernieuw in het binnenste van mij een v`aste geest!"

AMEN.

Ds. C. Vonk; 28 februari 1971.